

משנה בבא קמא פרק ד

Mishnah Bava Kama, chapter 4

(1) If a [*tam*] ox has gored four or five oxen one after the other [i.e., Reuvein's ox, which was worth 200 *zuz*, gored Shimon's ox, which was also worth 200 *zuz*, Shimon grabbed the offending, *tam* ox, to collect from it 100 *zuz*, he thus became a guardian of the

ox. Subsequently the ox gores Levi's ox, who also grabbed it and became its guardian, then while under Levi's guardianship it went and gored Yehudah's ox] [half-]compensation [of one hundred *zuz*] should be made [out of the body of the damaging ox] for the last offense [first]. Should there be a surplus [in the body of the ox], compensation is to be paid also for the next to last offense; should there still be a surplus, compensation is to be made to the one before; the later the liability, the prior the claim [as it is this one who has the right of priority. Thus in a case where Reuvein's ox was worth 200 and it gored Shimon's ox which was also worth 200, when Shimon grabbed the ox to collect his half-damages, the result is that both Reuvein and Shimon now have a 100 *zuz* share in the animal. If it then proceeded to gore Levi's ox, which was worth 100, and Levi grabs the ox from Shimon to collect his half-damages of 50 *zuz*, both, he and Shimon, now own a 50 *zuz* share of the animal. Reuvein maintains his 100 *zuz* share, since it was not under his guardianship when it gored Levi's ox]. This is the opinion of Rabbi Meir. Rabbi Shimon says: If an ox, the value of two hundred [*zuz*] gored an ox [of the same value, i.e.,] of two hundred [*zuz*] and the carcass has no value at all, the plaintiff will receive one hundred *zuz* and the defendant

רבנו עובדיה מברטנורא

א שור שנגח ד' וה'. ובכולם היה תם דמשתלם מגופו: **ישלם.** חצי נזק לאחרון תחלה. בגמרא מוקי למתניתין כגון שתפסו נזיק לשור המזיק לגבות ממנו ונעשה עליו שומר שכר ובשיצא מתחת ידו והזיק, הניק הראשון חייב בנוקיו, לפיכך האחרון משתלם חצי נזקו משלם: **ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו.** הכי קאמר, אם יש בו מותר בנוקיו, יחזיר לשלפניו. כגון שחצי נזקו של הראשון היה מנה, וחצי נזק האחרון היה חמשים, והשור שגח כשנגח שור זה שורו של הניק הראשון שחצי נזקו מנה, היה לניק בשור זה מנה, ולבעלים מנה. וכשתפסו הניק ונגח תחת ידו, אין לבעלים להפסיד מנה שהיה להם בו, שהרי לא היתה שמירתו עליהן אלא על הניק שתפסו. וכשהזיק לשני והיה חצי נזקו חמשים, איבד הניק הראשון מן המנה שלו חמשים ונתן לזה הניק השני, והמותר עד המנה חוזר לו. והבעלים נוטלים המנה שלהם: **ר"ש אומר וכו'.** ר"ש סבר שותפי ניהו הבעלים והניק בשור המזיק, ושניהם מתחייבים בנוקיו. כיצד, שור שגח מאתים שנגח וכו': **ושלפניו.** זה ניק ראשון. נוטל חמישים זה, והבעלים חמשים זה, הניק לזה הראשון פי הזיק, כל כך משלם חצי תשלומי

will receive one hundred *zuz* [out of the body of the ox that did the damage]. Should the same ox have gored another ox of the value of two hundred [*zuz*], the second claimant will receive one hundred *zuz*, [half the value of the damaging animal] while the former claimant will get only fifty *zuz* [half the leftover value of the animal,] the defendant will have fifty *zuz* [in the body of his ox, because Rabbi Shimon maintains that the defendant and the first claimant became co-owners of the ox and thus

both are equally responsible for its damage]. Should the ox have gored yet another ox worth two hundred [*zuz*], the last claimant will receive one hundred [*zuz*] the one prior to him fifty *zuz* and the first two parties [i.e., the defendant and the first claimant] will have a gold dinar [= twenty-five *zuz*] each in the body of the ox that did the damage, as the defendant and the first claimant became the co-owners of the ox].

(2) If an ox was *mu'ad* to do damage to its own species but was not *mu'ad* to any other species [of animals], or if it was *mu'ad* to do damage to the human species but not *mu'ad* to any species of beast, or if it was *mu'ad* to small [cattle] but not *mu'ad* to large [cattle] — in respect to damage done to the species to which it was *mu'ad*, the payment will have to be in full; but in respect to damage done to that in which it was not *mu'ad*, the compensation will be for half the damage only. They [the disciples] said before Rabbi Yehudah: Here is one which was *mu'ad* to do damage on Sabbath days but was not *mu'ad* to do damage on weekdays [what is the rule regarding it]? He said to them: For damage done on Sabbath days, the payment will have to be in full, whereas for damage done on weekdays,

רבנו עובדיה מברטנורא

נזק: חזר ונגח שור שוה מאתים. האחרון נוטל מנה חצי מכל מי שהוא, דמגופו משתלם. ונמצא אותו שלפניו שהיה החצי שלו, משלם מחלקו חצי מנה שנוטל האחרון; ושנים הראשונים. נזק ראשון והבעלים שהיה להם לכל אחד רביעי, משלמין כל אחד רביעית של נזק; דינר זהב. שהם עשרים וחמשה דינרים של כסף; ב מועד לקטנים. לעגלים: אמרו לפני ר' יהודה. שאלו תלמידיו ממנו: מועד לשבתות. מפני שהוא בטל ממלאכה ודעתו חזה עליו. אי נמי, לפי שרואה בני אדם במלבושים נאים של שבת, חשובים בעיניו נכרים ואינו מכירם; ואינו מועד לחול. מה דינו: משיחור בו שלשה ימים. אמרו ר' יהודה ור' שמעון. ששלוש שבתות

the compensation will be for half the damage only. When can [this ox return to the state of] *tam*? When it refrains [from goring] on three [consecutive] Sabbath days.

(3) In the case of an Israelite's ox goring an ox consecrated to the Temple, or consecrated cattle goring a private ox, there is no liability, for it is stated: "The ox of his neighbor," (Exodus 21:35) not an ox consecrated to the Temple. If an ox belonging to an Israelite has gored an ox belonging to a Canaanite, there is no liability [since

[Canaanites did not impose liability for damage done by cattle, they consequently are not protected by a law they themselves did not recognize.] If, however, an ox belonging to a Canaanite gores an ox belonging to an Israelite, whether it [i.e., the ox that did the damage] is a *tam* or *mu'ad*, the compensation is to be made in full [so that they should guard their cattle from doing damage (ה"ה) רמב"ם פ"ח ה"ה]. (הל' נזקי ממון).

(4) If an ox of an owner with unimpaired faculties gores an ox of a deaf-mute, a mental incompetent, or a minor [who form a category for themselves, as they are not subject to the obligations of either civil or criminal law], the owner is liable. If, however, an ox of a deaf-mute, a mental incompetent, or a minor has gored an ox of an owner whose faculties are unimpaired, there is no liability. If an ox of a deaf-mute, a mental incompetent, or a minor has gored, the Court appoints a guardian, in whose presence witnesses will be able to testify [that the ox has gored, so that it will eventually be declared *mu'ad*]. If the deaf-mute recovers his

רבנו עובדיה מברטנורא

ולא נגח, חזר לתמותו, ואם חזר ונגח אינו משלם אלא חצי נזק: ג שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור. דכתיב (תבוקק א) עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים, ראה שבע מצות שנצטוו בני נח, כיון שלא קיימו אותן, עמד והתיר ממונן לישראל. ואומר (דברים לג) הופיע מהר פארן, גילה ממונן של עובד כוכבים והתירן. מהר פארן, משעה שסבב והחזיר את התורה על העובדי כוכבים ולא קבלוה: ד ושל חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח פטור. שאין מעמידין אפטרופוס לתם לגבות מגופו, דמטלטלי הוא, ואמרינן בפ"ק [דף יד] שוה כסף מלמד שאין ב"ד נזקקים אלא לנכסים שיש להן אחריות, ואוקימנא ביתמי: להן אפטרופוס וכו'. אם הוחזקו נגחנים, מעמידין להם אפטרופוס ולא לשלם חצי נזק אלא לשווייה מועד. דכי הדר נגח משלם מן העליה ויגבו הנזק מקרקע של יתומים:

hearing [or speech], or if the mental incompetent regains his sanity, or if the minor comes of age, the ox previously declared *mu'ad* will return to the state of *tam*; this is the opinion of Rabbi Meir. Rabbi Yose, however, says that the ox will retain its status. In the case of a stadium ox [one trained to gore in the arena, which kills a person], the death penalty is not imposed [upon the ox], as it is written: "If an ox gores," (Exodus 21:28) excluding cases in which it is goaded

to gore.

(5) If an ox gores a man and death results: in the case of *mu'ad*, there is liability to pay *kofer* (Exodus 21:30), but in the case of *tam*, there is no liability to pay *kofer*. In both cases, however, the oxen are liable [to be stoned] to death (Exodus 21:28-29). The same [law applies] in the case of a [minor] son and the same [law applies] in the case of a [minor] daughter (*ibid.*, v. 31). But if the ox has [fatally] gored a manservant or a maidservant, compensation has to be given to the amount of thirty *sela* (*ibid.*, v. 32), whether the dead servant was worth one hundred *maneh* or not worth any more than one dinar.

(6) If an ox by rubbing itself against a wall, caused it to fall upon a person [and kill him], or if an ox, while trying to kill a beast killed a human being [instead]; or while aiming at a heathen, killed an Israelite; or while aiming at non-viable infants, killed a viable child, there is no liability [i.e., the ox is not killed, but the owner must pay *kofer*].

(7) If an ox of a woman, or an ox of [minor] orphans, or an ox of a guardian, or רבנו עובדיה מברטנורא

חוזר לתמותו. דקסבר מועד שיצא מרשות בעליו ונכנס לרשות בעלים אחרים חוזר לתמותו. דרשות משונה משנה את דין התראתו: שור האצטדין. שמיחד לנגיחות, ומלמדן אותו לכך: ה מועד משלם כופר. ואע"ג דבקמא דנגח קטלינן ליה, אשכחינן מועד, כגון שהרג שלשה נכרים. אי נמי, שהרג שלשה ישראל טריפה. דאטריפה לא קטלינן ליה, דגברא קטילא קטיל. אי נמי, דקטיל וערק לאגמא: לאחר שהעידו בו: וכן בבן וכן בבת. תינוק ותינוקת חייב עליהן סקילה וכופר כגדולים: ו שור שהיה מותחך בכותל וכו'. פטור מן המיתה. ואם היה מועד, כגון שהיה מועד להתחכך בכתלים ולהפילם על בני אדם, ונתחכך בכותל להנאתו והפילו על האדם ומת השור פטור מן המיתה, והבעלים משלמים את הכופר. השור פטור מן המיתה, דכתיב (שמות כא) השור יסקל וגם בעליו יומת, כמיתת הבעלים.

Copyright © 2006 by Bar Ilan University, Ramat Gan, Israel. All Rights Reserved.
Excerpted from "The Mishnah: A New Integrated Translation and Commentary"

an ox of the wilderness [which is ownerless], or an ox of the Sanctuary, or an ox of a convert who died without [legal] heirs [the ox thus becoming ownerless], [has killed a person], they [the oxen] are liable to [be stoned to] death. Rabbi Yehudah says: In the case of an ox of the wilderness, an ox of the Sanctuary, and an ox of a convert who died [without heirs], they are exempt from [stoning to] death, since these have no [private] owners [the law is not in accordance with Rabbi Yehudah].

(8) If, while an ox [sentenced to death] is being taken out to be stoned, its owner declares it sacred, it does not become sacred; if he slaughters it, its flesh is forbidden [for any use, since it must be stoned]. If, however, before the sentence has been pronounced the owner consecrates it, it is consecrated, and if he slaughters it, its flesh is permitted [for food].

(9) If the owner hands over his cattle to an unpaid guardian or to a borrower, to a paid guardian or to one who hired [the cattle], they enter into all liabilities in lieu of the owner: in the case of *mu'ad* the payment would have to be in full, while in the case of *tam*, half-damages would be paid. If the owner fastened his ox [to the wall inside the stable] with a cord, or shut the door in front of it in the ordinary way [so that it would be perfectly safe in the case of an ordinary wind], but the ox got out and did damage, whether it had been *tam* or already *mu'ad*,

רבנו עובדיה מברטנורא

בכוונה, כך השור אינו חייב עד שיהרוג בכוונה. והבעלים משלמים את הכופר, דכתיב אם כופר, שהיה יכול לכתוב כופר יושת עליו, מאי אם כופר, לרבות ההורג שלא בכוונה לחיוב כופר: ז שור היתומים. שאין להם אפטרופוס: שור האפטרופוס. השור של יתומים הוא אלא שעל האפטרופוס לשמרו: הרי אלו חייבין. דשבעה שור כתובים בפרשה בנוגא אדם. חד לגופיה, וששה לששה שורים הללו: רבי יהודה אומר שור הקדש שור הגר שמת ואין לו יורשים פטורים מן המיתה. אפילו נגח ואח"כ הקדיש, נגח ואח"כ מת הגר, היה פוטר ר' יהודה ואין הלכה כר' יהודה: ז שחטו בשרו אסור. דכתיב (שמות כא) סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו, ממשמע שנאמר סקול יסקל השור איני יודע שהיא נבלה ונבילה אסורה באכילה, ומה תלמוד לומר ולא יאכל את בשרו, אלא לומר לך שאם קדם ושחטו לאחר שנגמר דינו אסור: הקדישו בעליו מוקדש. ונפקא מינה דאי מתהני מיניה מעל: ט ונעל בפניו בראוי. בדלת שיכולה לעמוד ברוח

שור האפטרופוס, שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר שמת ואין לו יורשים, הרי אלו חייבים מיתה. רבי יהודה אומר, שור המדבר, שור ההקדש, שור הגר שמת, פטורים מן המיתה, לפי שאין להם בעלים: ח שור שהוא יוצא להסקל והקדישו בעליו, אינו מקדש. שחטו, בשרו אסור. ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו, מקדש. ואם שחטו, בשרו מתר: ט מסרו לשומר חנם, ולשואל, לנושא שכר, ולשוכר, נכנסו תחת הבעלים, מועד משלם נזק שלם, ותם משלם חצי נזק. קשרו בעליו במוסרה, ונעל בפניו כראוי, יוצא והזיק, אחד תם ואחד מועד

he would be liable; this is the ruling of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah, however, says: In the case of *tam* he would be liable [half-damages], but in the case of *mu'ad* he would be exempt [from full damages, but not from half-damages], since it is written, "And his owner had not kept him in," (Exodus 21:36) [thus excluding this case where] it was kept in. Rabbi Eliezer says: No precaution is sufficient [for *mu'ad*] save the [slaughterer's] knife [the law is in accordance with Rabbi Yehudah].

רבנו עובדיה מברטנורא

מצויה. והיינו שמירה פחותה: ומועד פטור. מצד העדאה שבו. אבל צד תמות במקומה עומדת. ומשלם חצי נזק כתם. דכתיב ולא ישמרנו גבי מועד. הא שמרו כל דהו פטור מצד העדאה: רבי אליעזר אומר, אין לו שמירה. למועד אלא סכין: עד שישחטנו. ושלש מחלוקות בדבר. לר"מ בשמירה פחותה חייב ובמעולה פטור. ולרבי יהודה בשמירה פחותה נמי פטור מצד העדאה שבו. אבל חייב על צד תמות שבו. עד שישמרנו שמירה מעולה. ולר"א במעולה נמי חייב. והלכה כרבי יהודה. ומיהו לכתחלה מצוה, לשחוט שור המועד כדי לסלק ההיזק: